

3. Мельниченко О. Виховання стійкої позитивної мотивації до навчання: психологічний практикум для молодих учителів / О. Мельниченко // Психолог (Шкільний світ). – 2010. - №7. – С. 6-10.

4. Троянова Г. М. Формування мотивацій досягнень і розвиток творчих здібностей / Г. М. Троянова // Обдарована дитина. – 2010. - №5. – С. 39- 44.

5. Туріщева Л. В. Формування мотивації навчання / Л. В. Туріщева // Управління школою. – 2007. - №2. – С. 16- 26.

УДК: 159.922.1:159.922.8-053.6

ЩЕРБАН Т. Д., КОРОЛОВИЧ І. В.,
Мукачівський державний університет

ГЕНДЕРНІ ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОНФОРМНОЇ ПОВЕДІНКИ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Сучасний динамічний час перенасичений інформацією. Людині важко охопити весь її об'єм, адже складно її перевірити. Тому, зручно використати досвід, думку інших, або групи, враховуючи, що більшість не може помилятися. У такому випадку виникає ефект «конформності» - підлеглість, підпорядкованість думці інших, тиску групи. Особливо чутливими до даного явища є підлітки. У своїй роботі шкільний психолог (соціальний педагог) часто стикається з проблемами неконструктивної поведінки учнів старших класів: маніпулюванням, примушуванням однолітків. Все це є наслідками конформізму.

Аналіз відповідної літератури доводить, що конформізм детермінований віковими особливостями підлітків (Е. Еріксон, І. Кон, Х. Ремшміт, Д. Фельдштейн та ін.). Конформна поведінка була об'єктом дослідження таких психологів, як Е. Берн, М. Джеймс, Д. Джонгвард, А. Добровіч, Е. Доценко, У. Новак, Е. Фромм та ін. [1].

Водночас більш глибокий аналіз окресленої проблеми демонструє, що науковці ретельно досліджували саме зміст поняття «конформізм», його види. Питання вивчення методичних аспектів навчання опору маніпулювання у групі підлітків потребує деталізації та більш глибокого дослідження. Тому мета нашого дослідження – вивчення психологічних гендерних особливостей конформної поведінки сучасних учнів старших класів.

Узагальнення теоретичних досліджень підкреслює, що надмірно виражений конформізм – явище психологічно згубне, бо людина є, як «флюгер», слідує за груповою думкою, не маючи власних поглядів, виступаючи маріонеткою в чужих руках, або реалізує себе як лицемірного пристосуванця, здатного багаторазово змінювати зовнішню поведінку відповідно з тим, «звідки вітер дме» в даний момент, на догоду «сильним світу цього». На думку психологів, багато людей тоталітарної держави виховуються у напрямку підвищеного конформізму. Про те, конформізм має позитивні маркери, а саме він може бути: як механізм згуртування груп людей, суспільства; механізм

передачі соціального спадщини, культури, традицій, соціальних зразків поведінки, соціальних установок[2; 3].

Учасниками проведеного дослідження були 18 учнів 8-го класу ЗОШ №1 м. Мукачеве (9 хлопчиків і 9 дівчаток). Діагностика проявів проводилася за допомогою групових тестових методик: 14-факторний особистісний опитувальник Р. Кеттела, тест «Діагностика міжособистісних відносин» Т. Лірі.

Результати дослідження за методикою 14-факторного особистісного опитувальника Р. Кеттела дозволили констатувати наступне. Високий ступінь конформізму притаманний 44 % респондентів (7 учням – 3-є хлопчаків і 4 дівчат). Це вказує на тенденцію (хоч і незначиму) переважання високих показників саме у дівчат.

Результати дослідження за методикою «Діагностика міжособистісних відносин» Лірі, також демонструють зазначену тенденцію. А саме, 33 % респондентів (6 учнів) виявили високий ступінь конформізму. З них 2 юнаків і 4 дівчат. Це були ті ж учні, котрі і за тестом Кеттела демонстрували високі показники конформності: 4 учнів отримали високі показники за особистісним профілем «підпорядковуваний» (1 хлопчик і 3-є дівчаток), 3 учнів за особистісним профілем «залежний» (1 хлопчик і 2 дівчаток). Очевидно, що за особистісними профілями прослідковуються більш високі показники у дівчат, ніж у хлопчаків. Це можемо пояснити насамперед тим, що дівчата є за характером більш м'якими, поступливими, дружелюбними і ввічливими, аніж хлопці. Дослідження інших психологів доводять, що великий вплив на таку поведінку дівчат мають особливості гендерного виховання. Тобто соціальні стереотипи вимагають від майбутніх жінок підпорядкованої поведінки та такого ж стилю спілкування [4].

Зазначене переконує про необхідність різних підходів щодо корекції конформної поведінки старшокласників. Перспективним напрямом подальшого дослідження буде вивчення мотиваційних чинників конформної поведінки у розрізі гендерних особливостей.

Література

1. Битянова М. Р. Запевать лучше хором? Еще раз о конформизме / М. Р. Битянова // Школьный психолог. – 2002. – №1. – С.6-7.
2. Ананьев Б. Г. К постановке проблемы детского самосознания / Б. Г. Ананьев // Известия АПН РСФСР. – 1948. Вып.18. – С.111–115.
3. Бернс Р. Развитие «Я-концепции» и воспитание / Р. Бернс. – М. : Прогресс. – 1986. – 367с.
4. Скрипченко О. В. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. / [О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук, І.С. Булах та ін.] – К. : Просвіта, 2001. – 416 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>